

Aleg 448

Sprawozdanie

Komisji gminnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie petycji gminy m Nowego Sącza co do urządzenia wodociągu i budowy kanałów.

Wysoki Sejmie!

Idąc za przykładem innych miast Galicyi zachodniej, gmina miasta Nowego Sącza od szeregu lat przeprowadzała studia nad zaopatrzeniem miasta w zdrową wodę, a musiała to czynić wobec okoliczności, że woda w studniach, jak to wykazały wielokrotne badania, jest złą.

Zupełny niemal brak kanalizacji, niemożność odprowadzenia z miasta płynnych nieczystości, nieszczelne doły kloaczne, wielka ilość dołów pochłonnych dla wód brudnych, zwyczaj nawożenia pól uprawnych, położonych w samym mieście, nieczystościami kloaczniemi spowodowały, że górne warstwy przepuszczalne, przez które przesącza się do studzien woda opadowa, zanieczyszczone są silnie w rozkładzie będącymi organizmami, i że zanieczyszczona nimi być musi i w rzeczywistości jest — woda studzien całego miasta.

Ten stan rzeczy pogarsza się z dnia na dzień, powoduje choroby, a w razie epidemii powstaćby musiała ogromna trudność jej opanowania.

Nadto jak, to podnosi w swem sprawozdaniu Wydział krajowy, z powodu braku wody miasto dwukrotnie stało się pastwą pożaru, a skutkiem tego nawet Sejm uchwałą z 31. stycznia 1895 uznał za stosowne przyjąć miastu z pomocą przez opłacanie odsetek od pożyczki 400.000 K na odbudowanie miasta.

Kilkoletnie poszukiwania dokonane przez inżyniera miejskiego p. Kazimierza Górskiego w najbliższej okolicy Sącza przy udziale znawców, jak to wykazuje obszernie sprawozdanie z r. 1907, doprowadziły wreszcie do pomyślnego wyniku, albowiem w odległości 4 kilometrów na terytorium gminy Świniarsko na lewym brzegu Dunajca znaleziono teren wodonośny, a szczegółowe badania wykazały, że teren ten posiada wodę tak pod względem chemicznym jak i bakteriologicznym zarówno do picia jak i użytku domowego zupełnie odpowiednią, w ilości wystarczającej nie tylko dla teraźniejszej liczby mieszkańców, lecz i na daleką przyszłość.

Stwierdzają to w zupełności orzeczenia prof. Dra Szajnochy i dyrektora Zakładu badania środków spożywczych prof. Bujwida. Uzyskawszy te zasadnicze dane, zarząd miasta porucił wypracowanie szczegółowego projektu inżynierowi p. Górskiemu, pod kierunkiem st. radcy bud. Ingardena, a projekt ten komisya znawców składająca się z prof. politechniki w Pradze Hrasky'ego i starszego inż. Dra Korneli rozpatrywała, a wyrażając się o nim jak najpochlebniej, zaleciła go do wykonania kosztem 1,340.000 koron.

Równorzędnie ze sprawą zaopatrzenia miasta w wodę musiał Zarząd miasta zastanowić się nad sprawą będącą w ścisłym związku z wodociągiem, nad sprawą kanalizacji, a to tem więcej, że jak to Wydział krajowy drastycznie zaznacza, nawet w śródmieściu wszelkiego rodzaju nieczystości płyną otwartemi ściekami ulic, zanieczyszczając stale grunt i wodę.

To też Zarząd miasta postarał się również o wypracowanie projektu kanalizacji, który po zbadaniu przez inżyniera prof. Rychtera i przychylnem ocenieniu przyjął do wykonania.

Projektem wodociągu objęto prawie cały obszar miasta, a więc tak śródmieście jak i przyległe dzielnice.

Poza obrębem wodociągu pozostaną bardziej odległe części miasta, mające jeszcze charakter wiejski z gospodarstwami rolniczymi, albowiem doprowadzenie wody do daleko położonych porozrzucanych domów. przechodziłoby siły finansowe miasta, koszta nie stałyby w stosunku do osiągnięć się mających korzyści, zwłaszcza, że w tych częściach miasta znajduje się woda w dostatecznej ilości i lepsza niż w śródmieściu, wobec tego, że grunt jest mniej zanieczyszczony.

Projekt kanalizacji obejmuje wprawdzie większy obszar miejski, licząc się jednak również ze stanem finansowym, Zarząd miasta ogranicza się na razie do skanalizowania najgęściej zabudowanej części, pozostawiając rozszerzenie kanalizacji dalszemu rozwojowi miasta.

Według kosztorysu, opartego na szczegółowych planach, koszt obecnie wykonać się mającej sieci kanałów wyniesie 650.000 K. Jak to stwierdza sprawozdanie Wydziału krajowego, zatwierdziła Rada miejska wspomniane powyżej projekty, uchwaliła przystąpić do budowy, a uchwały te zatwierdziła reprezentacja powiatowa.

Gmina miasta nie posiadając funduszków na wykonanie tych inwestycji, jest jednak zadowolona zaciągnąć pożyczkę komunalną, a na pokrycie kosztów oprocentowania i amortyzacji pożyczki, jakoteż opędzenie wydatków ruchu wodociągu i utrzymanie kanałów, uchwaliła nałożyć opłaty gminne t. j. od czynszów najmu na wodociąg w wysokości 6%, na kanalizację w wysokości 1%. Powyższa uchwała ma także na celu wprowadzenie przymusu łączenia się tak z siecią wodociągu jakoteż kanalizacji.

Przeciw uchwałom Rady miejskiej i reprezentacji powiatowej wpłynęły do Wydziału krajowego protesty członków gminy, oraz taki protest wniesiony został do Sejmu w petycji do l. 1742, wreszcie w tej samej sprawie wniesioną została na posiedzeniu Sejmu 20. października 1908 interpelacja posła ks. Stojałowskiego i towarzyszy, w której nie podniesiono żadnych nowych zarzutów, lecz odwołano się do powyższej petycji.

We wszystkich tych protestach a zwłaszcza w powołanej petycji wniesionej do Sejmu nie podniesiono zarzutów przeciw potrzebie wykonania wodociągu, a zwracają się głównie przeciw sposobowi przeprowadzenia tych urządzeń z obawy przed podwyższeniem dodatków do podatków pobieranych obecnie w wysokości 25% na potrzeby miejskie.

Stanowczo zwracają się przeciw projektowanemu urządzeniu oświetlenia elektrycznego i tramwaju. Co do wodociągu zarzucają, że cel mógłby być osiągnięty mniejszym kosztem, gdyby gmina doprowadziła wodę tylko do starej części miasta zamieszkałej, przez 5 do 6 tysięcy mieszkańców, dla którego to celu wystarczyłby wodociąg grawitacyjny według projektu inż. Pfistera z doliny Kamienicy, a kanały wykonała systemem rozdzielczym według opinii inżyniera Maślanki.

Wydział krajowy po rozpatrzeniu obfitego materiału zawartego w przedłożonych przez gminę miasta sprawozdaniach, opartych na wszechstronnie przepro-

wadzonych studyach i badaniach, oraz szczegółowych z fachową znajomością rzeczy opracowanych przez powołanych znawców za odpowiednie uznanych elaboratach i po rozpatrzeniu wniesionych protestów nie skierowanych przeciw istocie rzeczy, i nie popartych ani rezultatem badań ani projektami, doszedł do przekonania:

1. że budowa wodociągu i kanałów jest niezbędnie konieczną;
2. że przyjętym przez Radę miasta projektem nie zarzucić nie można; rozwiązując one bowiem w danych warunkach możliwie najkorzystniej dwie sprawy dla dalszego rozwoju miasta niezbędne.

Mimo tego Wydział krajowy zaznacza w sprawozdaniu, że wszystkie w protestach podniesione zarzuty jeszcze raz szczegółowo rozpatrzy przed udzieleniem zezwolenia na budowę, i przed zezwoleniem na zaciągnięcie pożyczki, oraz na pozostającą z tem w związku sprawę konwersyi długów miejskich.

Badania te dotyczyć zapewne będą sprawy sfinansowania akcji inwestycyjnej, którą jest także budowa elektrowni bez tramwaju, bo na ten Wydział krajowy się nie zgodził i sprawy konwersyi długów. Przy rozpatrywaniu sprawy nabrali Wydział krajowy przeświadczenia, że wydatki na amortyzację pożyczki na budowę wodociągu i kanałów wraz z kosztami ruchu i utrzymania kanałów, nie powinny obciążać tych mieszkańców, którzy bezpośrednio z tych inwestycji nie będą korzystali

To też widząc, że uchwalony pierwotnie przez Radę miejską dodatek czynszowy, ograniczony tylko do tych, którzy z inwestycji będą korzystali, na pokrycie wydatków nie wystarczy, uczynił zawisłem przedłożenie Wys. Sejmowi ustaw wodociągowej i kanałowej od podniesienia uchwalonego przez Radę dodatku od czynszu najmu na wodociąg z 6 na 8%.

W ten tylko bowiem sposób według obliczenia Wydziału krajowego uniknie gmina m. Sącza podwyższenia pobieranego obecnie 25% dodatku do podatków, który niesłusznie by dotknął i tych, którzy z wymienionych urządzeń bezpośrednio nie odniosą korzyści.

Żadaną przez Wydział krajowy uchwałę co do podniesienia dodatku do czynszu do 8%, Rada miejska powzięła, a reprezentacja powiatowa ją zatwierdziła.

Rozpatrywanie strony finansowej całej sprawy doprowadza do następujących wyników:

koszta budowy wodociągu mają wynosić	1,340.000 K
koszta zaś kanalizacyi	650.000 „
razem	1,990.000 K
doliczając na koszta zaciągnięcia pożyczki, interkalarya etc.	210.000 K
okazuje się przeto potrzeba zaciągnięcia pożyczki	2,200.000 K
Rata amortyzacyjna od tej pożyczki przy spłacie 57 letniej i 4% stopie będzie wynosiła	100.560 K
utrzymanie ruchu wodociągu	41.265 „
konserwacya kanałów	7.400 „
razem przeto wydatek roczny	149.225 K

Na pokrycie tych wydatków będą służyły następujące dochody:

a) 8% dodatek czynszowy od czynszów najmu w kwocie 1,200.000 =	96.000 K
b) z opłat za wodę w budynkach nie podlegających podatkowi domowo-czynszowemu, z zakładów przemysłowych i z nadwyżki zużytej wody ponad 50 litrów na głowę i dobę spodziewany dochód	15.000 K
Do przeniesienia	111.000 K.

	Z przeniesienia	111.000 K
c) 1% dodatek czynszowy od kwoty okrągłej 900.000 K na kanalizację		9.000 K
d) z opłat za kanalizację domów nie podlegających podatkowi domowo-czynszowemu		800 K
e) spodziewane oszczędności z konwersji długów		24.000 K
Razem		144.800 K.

Z porównania wydatków poprzednio wykazanych z powyższą cyfrą okazywałby się jeszcze brak około 4.000 koron, który jednak znajdzie dostateczne pokrycie w spodziewanym dochodzie z elektrowni, a w pierwszych latach z przyznanych na lat 10 subwencji Kasy oszczędności i Towarzystwa zaliczkowego w łącznej kwocie 13.000 koron, a wreszcie z większych dochodów za wodę z budynków nieopłacających podatku domowo - czynszowego i wody na cele przemysłowe, który to dochód w powyższem obliczeniu bezwarunkowo za nisko przelimitowano.

Nadmienić tu jeszcze należy, że Wydział krajowy przyjął wartość czynszową na podstawie wykazu urzędowego z roku 1906 w kwocie 953.816 K względnie w kwocie 916.816 K po wyłączeniu domów, które wodociągiem nie będą objęte; gdy jednak od roku 1906 według zestawienia przybyło stokilkadzieści budynków, przeto też suma czynszów nie licząc nawet dalszego wzrostu już w roku 1909, będzie wynosiła około 1,200.000 K i taką też kwotę do obliczenia dochodów z dodatków przyjęto.

Projekty ustaw są wzorowane na obowiązujących już dawniej i w roku bieżącym przez Wysoki Sejm przyjętych ustawach.

Komisya gminna podziela zapatrywanie Wydziału krajowego, że zamierzone przez gminę miasta Nowego Sącza wykonanie wodociągów i kanalizacji według przedłożonych projektów jest konieczne, a tem samem projektowane dwie ustawy, które jedynie dają możność pokrycia wydatków na te inwestycje.

Tem samem będzie także załatwiony punkt 1. petycyi do l. 1.742.

Co do punktu 2. i 3. tej petycyi, będzie rzeczą Wydziału krajowego przy sposobności zamierzonych dalszych badaniach podniesione żądania i zarzuty rozpatrzyć.

Wobec przedstawionego stanu rzeczy Komisya gminna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. załączone % dwa projekty ustaw;
2. petycyę do l. 1.742 odsyła się do Wydziału krajowego do użytku przy przeprowadzić się mających badaniach odnośnie do punktu 2 i 3 i załatwienia.

Przewodniczący:

Bojko.

Sprawozdawca:

Sare.

I.

Ustawa

z dnia o obowiązku właścicieli domów w gminie miasta Nowego Sącza połączenia swych domów z miejskim wodociągiem, tudzież o zezwoleniu tej gminie na pobór gminnego podatku od czynszów najmu, oraz opłat gminnych na urządzenie, utrzymanie i odnowienie wodociągu miejskiego.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomerji wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Każdy właściciel domu położonego w obrębie gminy miasta Nowego Sącza obowiązany jest po otwarciu miejskiego wodociągu w dotyczącej ulicy lub dotyczącym placu połączyć swój dom z wodociągiem miejskim (§ 2.).

Połączenie to ma nastąpić według przepisów osobnego regulaminu technicznego (§. 13.) i wykonane być może tylko przez osoby posiadające do tego uzdolnienie w myśl przepisów ustawy przemysłowej.

§. 2.

Połączenie domów z miejskim wodociągiem ma nastąpić najpóźniej do dwóch lat po otwarciu wodociągu w odnośnej ulicy lub placu.

Jeżeli właściciel nie wykona tego połączenia w powyższym terminie, może gmina miasta Nowego Sącza wykonać je na jego koszt i stratę.

Domy, które powstaną dopiero po zaprowadzeniu wodociągu, mają być z nim połączone przed wydaniem zezwolenia na ich zamieszkanie lub użytkowanie.

§. 3.

Koszta doprowadzenia wody do wodociągu miejskiego aż do granicy realności, ponosi gmina miasta Nowego Sącza, koszta zaś dalszego połączenia i wewnętrznego urządzenia ponosi właściciel realności, gmina jednak wykonuje część tego połączenia od granicy realności aż do odległości 1 metra poza

wodomierz na koszt właściciela. W domach, w których na razie nie będzie wodomierzy, orzeknie Magistrat, jak daleko część tego połączenia od granicy realności gmina wykona na koszt właściciela.

§. 4.

Gdyby koszt urządzenia wodociągowego wewnątrz domu były w stosunku do jego wartości za wysokie, może Rada miejska wyjątkowo zwolnić właściciela od obowiązku w §. 1. określonego, jeżeli dostateczne zaopatrzenie domu w zdrową wodę do picia, z powodu bliskości publicznej studni wodociągowej jest zapewnione, a okoliczność ta została urzędownie stwierdzoną.

Koloniom robotniczym, dalej właścicielom domów o charakterze wiejskim lub prowizorycznym może Rada miejska zezwolić na urządzenie ich kosztem wspólnych studzien wodociągowych zamiast łączenia poszczególnych domów z wodociągiem miejskim.

Przeciwko odmownej uchwale Rady miejskiej nie przysługuje prawo wnoszenia rekursu.

Z ustaniem powodu zwolnienia od wykonania domowego urządzenia wodociągowego zwolnienie to traci moc obowiązującą.

§. 5.

Na pokrycie kosztów urządzenia, odnowienia i utrzymania wodociągu miejskiego przysługuje gminie miasta Nowego Sącza prawo pobierania przez lat pięćdziesiąt siedm, licząc od dnia oddania wodociągu do użytku publicznego (§. 9.), podatku gminnego aż do wysokości ośmiu procentów (8%) zeznanego i przez władzę sprawdzonego czynszu najmu lub wartości czynszowej budynków położonych przy wodociągu w obrębie gminy.

Zwolnienie od połączenia domu z wodociągiem miejskim (§. 4.) nie uwalnia od uiszczania podatku wodociągowego.

§. 6.

Za używanie wody:

a) do celów gospodarstwa domowego t. j. do picia, gotowania, prania, czyszczenia, kąpieli i t. p., powyżej 50 litrów na głowę i dobę,

b) na cele przemysłowe, jak do fabryk, zajazdów, hoteli, łaźni, kawiarni, dla zakładów dorożkarskich, do pojenia koni pociągowych, w przedsiębiorstwach przemysłowych i t. p.

c) na cele zbytkowe, jak do ogrodów, wodotrysków do pojenia koni pojazdowych i zbytkownych i t. p. wreszcie

d) za użycie wody w budynkach niepodlegających podatkowi domowo-czynszowemu jak n. p. w budynkach rządowych, krajowych, dworcach kolejowych i t. p. może gmina miasta Nowego Sącza pobierać opłaty według wydać się mającej taryfy.

§. 7.

W granicach zakreślonych §. 5. i po uwzględnieniu dochodu z opłat (§. 6.) ma Rada miejska ustanawiać corocznie wysokość gminnego podatku wodociągowego.

§. 8.

Podatek gminny (§. 5.) i opłaty za używanie wody (§. 6.) ponosić mają mieszkańcy, względnie używający wody.

Za podatek gminny (§. 5.) i opłaty za wodę zużytą w gospodarstwie domowym ponad przepisaną ilość 50 litrów na głowę mieszkańca i dobę (§. 6. a) odpowiadają gminie bezpośrednio właściciele realności z prawem regresu do najmuujących mieszkania.

Opłaty za używanie wody na cele wymienione w §. 6. b), c), d), ściągane będą wprost od tych, na których żądanie lub zgłoszenie zakład wodociągowy miejski wody lub urządzeń wodociągowych dostarcza.

§. 9.

Dzień, od którego pobór podatku wodociągowego się rozpoczyna (§. 5), poda Magistrat osobnem obwieszczeniem do publicznej wiadomości.

§. 10.

Do czasu, póki mieszkańcy nie będą mogli korzystać z miejskich wodociągów z powodu niewykonania urządzeń domowych, obowiązek płacenia podatku wodociągowego ciąży wyłącznie na właścicielach realności.

§. 11.

Podatek gminny (§. 5.) i opłaty (§. 6.) ściągane będą w obrębie gminy miasta Nowego Sącza podług przepisów istniejących dla ściągania podatków rządowych.

§. 12.

Odpisanie rządowego podatku domowo-czynszowego wskutek opróżnienia mieszkania pociąga za sobą odpisanie podatku gminnego.

§. 13.

Regulamin techniczny (§. 1.), taryfę opłat (§. 6.), sposób uiszczania podatku gminnego i opłat (§. 8.) i wogóle wszelkie rozporządzenia wykonawcze do niniejszej ustawy uchwali Rada miejska.

Uchwała ta wymaga do swej ważności zatwierdzenia Wydziału krajowego w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

W taki sam sposób może nastąpić zmiana regulaminu, taryfy lub wogóle rozporządzenia wykonawczego.

§. 14.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

§. 15.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

II.

Ustawa

z dnia o obowiązku właścicieli domów w gminie miasta Nowego Sącza wybudowania kanałów domowych, połączenia tych kanałów z kanałami miejskimi i zezwalająca tej gminie na pobór podatku gminnego od czynszów najmu.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

§. 1.

Każdy właściciel domu w obrębie gminy miasta Nowego Sącza obowiązany jest na wezwanie Magistratu, odpływ ścieków z odpadów atmosferycznych, wód użytkowych i nieczystości płynnych ze swej realności połączyć za pomocą kanału domowego z kanałem publicznym.

Właściciele domów o kilku frontach mogą być zobowiązani do wybudowania kilku kanałów i połączenia ich z kanałami publicznymi wzdłuż tych frontów.

§. 2.

Koszta budowy kanału domowego aż do 10 metrów od zewnętrznej linii tej ściany domu, która stoi najbliżej kanału publicznego, ponosi właściciel domu, nadwyżkę zaś kosztów ponad 10 metrów ponosi gmina.

Gdyby jednak ze względów publicznych okazała się potrzeba poprowadzenia kanałów domowych przez obcy grunt lub zabudowaną przestrzeń, właściciel tychże obowiązany jest za odpowiedniemi odszkodowaniem zezwolić na taką budowę kanałów domowych na swej realności. Odszkodowanie i koszt ewentualnego wywłaszczenia na rzecz budowy kanałów domowych ponosi obowiązany do budowy tychże kanałów domowych właściciel domu, a to w granicach ustanowionych w pierwszym ustępie tego paragrafu.

§. 3.

Rodzaj konstrukcyi i wielkość domowych kanałów ustanowi Magistrat jako władza budownicza.

Jeżeli właściciel domu lub budujący nie zastosuje się do wydanego w myśl §. 1. wezwania, natenczas przysługują Magistratowi środki z ustawy budowniczej z 28. kwietnia 1882 Nr. 77. Dz. u. kr.

§. 4.

Na pokrycie kosztów połączonych z zaprowadzeniem kanalizacji miejskiej, jej utrzymaniem i administracją przysługuje gminie prawo pobierania przez lat pięćdziesiąt siedm od dnia oddania kanałów na użytek publiczny, najwcześniej jednak od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy podatku gminnego w wysokości jeden procent zeznanego i przez władzę sprawdzonego czynszu najmu lub wartości czynszowej budynków położonych w obrębie gminy.

Coroczne opłaty kanalizacyjne od realności i budynków nie opłacających podatku domowo-czynszowego pobierane będą przez powyższy czasokres w stosunku cztery całe sześć dziesiętnych (4 $\frac{6}{10}$) halerza od każdego metra kwadratowego zabudowanej powierzchni. Przy budynkach kilkopiętrowych za powierzchnię zabudowaną uważać się będzie powierzchnię poziomą pomnożoną ilością piętr. Piwnice i poddasza nie podlegają opłacie, o ile nie są zamieszkane.

Powyższy podatek gminny mają uiszczać właściciele domów położonych przy tej ulicy publicznej lub przy tym placu publicznym, gdzie kanał został oddany na użytek publiczny, a to bez względu czy kanał przed lub po wejściu w życie niniejszej ustawy został zbudowany.

Od domów, które później powstaną, jak również od domów, obok których kanał publiczny dopiero później będzie oddany do publicznego użytku, należy pobierać rzeczony podatek gminny tylko do końca powyższego pięćdziesięciosiedmioletniego czasokresu.

§. 5.

Podatek gminny (§. 4.) ściągany będzie w obrębie gminy podług przepisów istniejących dla ściągania podatków rządowych.

§. 6.

Odpisanie podatku domowo-czynszowego dlatego, że mieszkanie stało próżne, pociąga za sobą uwolnienie od podatku gminnego (§. 4.).

§. 7.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

§. 8.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

